

УДК 336.02 (477)

DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-114-122>

ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ВЕКТОРІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Коваленко Ю. М., доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна
e-mail: kovalenko0202@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-5678-3185

Хелемський В. Ю., аспірант кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна
e-mail: vhelemsky@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1397-1506

***Анотація.** У статті розглянуто фінансування сталого розвитку та визначення векторів державної політики щодо капітальних інвестицій в Україні. Метою статті є визначення взаємозв'язку фінансів, капітальних інвестицій та сталого розвитку, а також векторів державної політики фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку в Україні. На основі критичного аналізу сутності поняття «фінансування сталого розвитку» запропоновано авторське розуміння сутності фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку. Показано взаємозв'язок економічної системи та фінансової, інвестиційної та соціальних сфер суспільства, а також фінансів, капітальних інвестицій та сталого розвитку (економічного, соціального та екологічного). Наведено вектори державної політики фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку. Проведений аналіз може бути покладений в основу прийняття управлінських рішень щодо забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку.*

***Ключові слова:** капітальні інвестиції, сталий розвиток, економічна система, фінансова сфера, фінансовий сектор, інвестиційний процес, зелені облигації, фінансова політика.*

FINANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND DETERMINING STATE POLICY VECTORS REGARDING CAPITAL INVESTMENTS IN UKRAINE

Kovalenko Yuliia, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University
e-mail: kovalenko0202@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-5678-3185

Khelemskyi Viktor, PhD student, Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Irpin, Ukraine
e-mail: vhelemsky@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1397-1506

***Abstract.** The article deals with the financing of sustainable development and determination of the vectors of state policy on capital investments in Ukraine. The purpose of the article is to determine the relationship between finance, capital investment and sustainable development, as well as the vectors of the state policy of financing capital investment for sustainable development in Ukraine. Based on a critical analysis of the essence of the concept of "financing of sustainable development", the author's own understanding of the essence of financing of sustainable development capital investments is proposed. The author shows the interrelation of the economic system and the financial, investment and social spheres of society, as well as finance, capital investment and sustainable development (economic, social and environmental). The development of a system of financial support for sustainable development capital investments is ensured by its engine - the mechanism of state financial regulation/stimulation of such a system, which is implemented through fiscal, monetary and other levers of the state financial policy. The financial policy of the State in Ukraine is based on the basic principles of sustainable development. The vectors of the State policy of financing capital investments for sustainable development are presented. It is proved that the development of financing of capital investments for sustainable development in Ukraine, in particular in the conditions of war and post-war period, will require a systematic, coordinated and coordinated approach and the introduction of sustainable financing principles into legislation that comply with international, including European, standards.*

***Keywords:** capital investment, sustainable development, economic system, financial sphere, financial sector, investment process, green bonds, financial policy.*

JEL Classification: G280, E220, F.290.

Постановка задачі. Досягнення Цілей сталого розвитку беззаперечно пов'язане з фінансовими ресурсами та інвестиціями. Без необхідного фінансування капітальних

інвестицій у такі сфери, як житлове будівництво, транспортна інфраструктура, відновлювальна енергія, інновації, охорона здоров'я, освіта, охорона навколишнього середовища та інші досягти бажаних показників сталого розвитку неможливо.

Фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку є стійкою системою, інтегрованою у міжнародний простір, здатною протистояти викликам, розвиватися та сприяти сталому розвитку країни. Головна місія цієї системи – сформуванню достатній фінансово-інвестиційний потенціал для відбудови і соціально-економічного розвитку України, забезпечити доступ до сталого фінансування усіх громад, суб'єктів господарювання, посилення мобілізації внутрішніх заощаджень для довгострокових інвестицій, орієнтованих на досягнення Цілей сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині існує величезний науковий доробок у царині фінансів та інвестицій. Погляди на методологію, сутність і роль фінансів у суспільному відтворенні розвинуті у працях вітчизняних дослідників, фундаторів фінансової науки, таких як Г. Азаренкова, В. Базилевич, О. Василик, З. Варналій, В. Глушенко, Б. Данилишин, В. Зимовець, В. Корнеєв, М. Крупка, С. Лондар, В. Коваленко, С. Науменкова, С. Онишко, В. Опарін, Р. Слав'юк, О. Терещенко, В. Федосов, І. Школьник та ін. Визначення сутності фінансового забезпечення реалізації інвестиційної діяльності в цілому, та капітальних інвестицій зокрема, належить до здобутків Н. Брюховецької, І. Васильчук, О. Вовчак, М. Диби, Я. Жаліла, І. Епіфанової, О. Кириленко, Д. Клинового, Т. Кожухової, С. Леонова, Б. Луціва, Т. Майорової, С. Онікієнка, К. Паливоди, А. Пересади, Є. Поліщук, Б. Пшика та ін. Особливої уваги заслуговують дослідження інших іноземних науковців, зокрема Т. Адріана, Д. Беррігана, Дж. Сакса, Г. Шміда-Трауба і М. Маццукато, Г. Нойя та ін.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Натомість не дивлячись на досить широке представлення у вітчизняних та іноземних публікаціях питань фінансування економічних процесів у цілому і капітальних інвестицій зокрема, практично відсутні системні дослідження фінансового забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку національних економік, зокрема у частині національних стратегій.

Мета дослідження. Метою статті є визначення взаємозв'язку фінансів, капітальних інвестицій та сталого розвитку, а також векторів державної політики фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку в Україні.

Основний матеріал. За останнє десятиліття у фінансовій науці досить активно почалися дискусії і дослідження питань фінансів сталого розвитку. В цьому контексті варто відмітити праці І. Васильчук [1; 28], яка вперше комплексно дослідила теоретико-методологічні та практичні аспекти фінансового забезпечення сталого розвитку корпорацій, зокрема, інструменти та стратегії інвестування сталого розвитку. Ми вважаємо, що вартими уваги є сформульовані нею поняття «фінанси сталого розвитку» та «фінансування сталого розвитку», які ми братимемо за основу у конкретизації поняття «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку».

Інша дослідниця – Т. Кожухова у своїх роботах детально досліджує глобальну систему фінансування сталого розвитку, а також оцінює національні політики фінансування програм сталого розвитку, зокрема України [6]. Стратегічні та інституціональні підходи до формування національної системи сталих фінансів розкрито у монографічному дослідженні Д. Клинового [4].

Окремо необхідно виокремити плеяду вітчизняних фінансистів, які досліджують актуальні проблеми «зелених» фінансів, насамперед це – Л. Сорока, керівниця програм ІФС з розвитку фінансування проектів у сфері протидії змінам клімату та сільського господарства в країнах Європи та Центральної Азії та Н. Рязанова, радниця з питань сталого фінансування та регулювання ринків [12]. Серед інших науковців, які вивчають питання «зелених» фінансів можемо відмітити праці О. Суценка, [14], К. Маревич, В. Сіденко [2] та ін.

Аналіз іноземних публікацій дозволив виокремити особливий внесок Т. Панайоту, лауреата Нобелівської премії миру 2007 року, професора економіки та етики, директора Кіпрського міжнародного інституту менеджменту. Він вважається світовим авторитетом у сфері економічних інструментів та інноваційних механізмів фінансування сталого розвитку. На початку 1990-х років д-р Панайоту був одним із перших економістів, хто представив і випробував ідею перевернутого U-зв'язку між погіршенням навколишнього середовища та економічним розвитком (зв'язок, відомий як екологічна крива Кузнеця), а також дослідив роль економічної політики, фінансів та здатність поглинати інновації та технологічні зміни [22].

Процеси фінансування сталого розвитку також досліджували Дж. Сакс (J. Sachs), Г.

Шмідт-Трауб (G. Schmidt-Traub) і М. Маццукато (M. Mazzucato) [24]. Вони довели, що глобальні суспільні блага є важливою частиною фінансування сталого розвитку, а також виокремили інструменти ефективної інвестиційної стратегії та партнерства та визначили напрями фінансування в контексті реалізації цілей сталого розвитку.

Окремо необхідно виділити дослідження економістів Міжнародного валютного фонду з питань глобальних сталих фінансів, які проводяться під керівництвом директора Департаменту монетарних ринків і ринків капіталу Т. Адріана (T. Adrian) [27]. Європейські політики сталих фінансів активно розробляються фахівцями директорату з фінансової стабільності, спілки фінансових послуг та ринків капіталу ЄС. Особливої уваги заслуговують праці Д. Беррігана (John Berrigan) з розробки програм фінансової допомоги країнам, що розвиваються для досягнення ними ЦСР [16]. Варті до уваги також роботи східних економістів-дослідників, насамперед, представника Азійського банку розвитку Г. Нойя (H. J. Noh), щодо ролі «зелених» фінансів у сталому розвитку країн [21].

Втім не зважаючи на ґрунтовний доробок вітчизняних та іноземних науковців, остаточно не вирішеною залишається низка методологічних і методичних проблем, що стосуються змісту поняття «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку», насамперед його структури та елементів. У цьому контексті важливим є те, що стрижнем сутнісної характеристики поняття «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку» має бути місія, яку через капітальні інвестиції реалізують фінанси сталого розвитку (рис. 1).

На нашу думку, фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку є окремою сферою соціально-економічних відносин, де відбувається фінансове забезпечення створення, відновлення або розширення капітальних активів в усіх сферах суспільного розвитку. У науковій літературі неодноразово підкреслюється, що фінанси опосередковують процеси споживання, а також забезпечують просте відтворення і формування накопичень, що є основою інвестицій, і у цілому розширеного відтворення.

На підтвердження вище зазначеного, приведемо такі факти. Досягнення основних індикаторів сталого розвитку – цілей сталого розвитку (ЦСР) має економічні вигоди і створює нові можливості для формування фінансових ресурсів для майбутніх інвестицій на макро та мікро-рівнях. Міжнародними експертами оцінюється, що досягнення ЦСР у всьому світі лише в чотирьох ключових економічних системах (продовольство і сільське господарство, міста, енергія і матеріали, медицина і добробут) може принести приватному сектору нові ринкові можливості на суму понад 12 трлн дол. США на рік до 2030 року. Крім того, визначено, що досягнення ЦСР призведе до створення 380 млн нових робочих місць до 2030 року [17]. Перехід на низьковуглецеве стале зростання може згенерувати економічні вигоди у обсязі 26 трлн дол. США до 2030 року [26].

Рис. 1. Взаємозв'язок фінансів, капітальні інвестицій та сталого розвитку

Джерело: авторська розробка

Зазначене дозволяє нам зробити висновок, що фінансування капітальних інвестицій сталого

розвитку є складним і динамічним поняттям, що включає в себе, власне, систему соціально-економічних, зокрема і фінансових відносин, спрямованих на реалізацію капітальних інвестицій задля сталого розвитку національної економіки. Сфера капітальних інвестицій, як і та фінансова сфера, є складовою економічної системи як сукупності видів економічної діяльності, що спрямовані на виробництво, розподіл, обмін, а також споживання товарів і послуг, їх регулювання відповідно до суспільних цілей. Саме у межах економічної системи відбувається ланцюг перетворень фінансових ресурсів у капітальні активи з подальшим сталим розвитком.

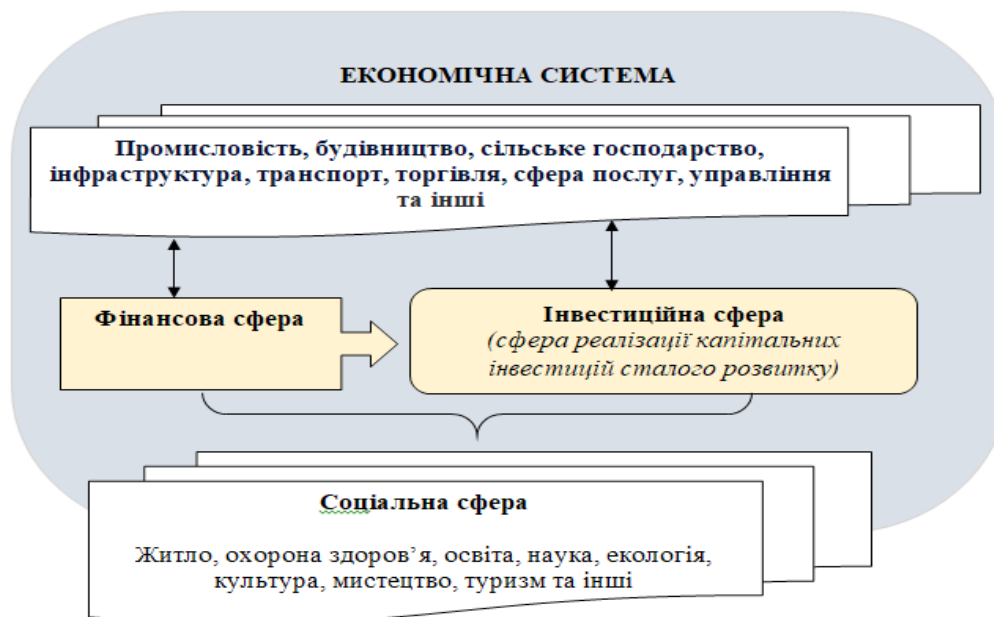

Рис. 2. Взаємозв'язок економічної системи та фінансової, інвестиційної і соціальної сфер суспільства

Джерело: авторська розробка

Будь-яка економічна система розвивається під дією соціальних змін у суспільстві. Фінансова сфера залежить від доходів домогосподарств, а конкурентоспроможність бізнесу залежить від професійного рівня та освіти його працівників, рівня забезпеченості їх житлом, соціально-побутовими послугами, фізичного та культурного рівня, а також можливостям відпочинку і відновлення. Зважаючи на це, прослідковується тісний взаємозв'язок між рівнем розвитку соціальної сфери та рівнем економічного розвитку держави.

Зважаючи на вище зазначене, можемо впевнено стверджувати, що генезисом поняття «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку» є система, яка може функціонувати і розвиватися як окрема царина у взаємозв'язку з іншими системами і підсистемами економічного та соціального розвитку суспільства.

Розвиток системи фінансового забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку забезпечує її двигун – механізм державного фінансового регулювання/стимулювання розвитку такої системи, який реалізується через фіскальні, монетарні та інші важелі фінансової політики держави. Його місія – створити сприятливі фінансові умови для реалізації таких капітальних інвестицій. Саме держава має встановлювати закони та правила, які регулюють та стимулюють процес фінансування капітальних інвестицій, щоб забезпечити економічну стабільність, екологічну безпеку та соціальну справедливість (рис. 3).

Варто зазначити, що український уряд дотримується зазначених принципів. Починаючи з 2015 року Цілі сталого розвитку починають активно інтегруватися в державну політику, яка була спрямована на здійснення соціально-економічних перетворень та зміцнення демократичного суспільства. У 2017 р. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України підготувало перший Національний Звіт «Цілі сталого розвитку: Україна», де було встановлено початкові показники та індикатори розвитку України з метою досягнення нею Цілей сталого розвитку, схвалених ООН у 2015 р. [8]. А у вересні 2019 року Президент України підписав Указ «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», у якому

були окреслені глобальні Цілі сталого розвитку з урахуванням специфіки розвитку України на період до 2030 року [11].

Аналогічно фінансова політика держави в Україні базується на засадових принципах сталого розвитку. В 2021 році НБУ у співпраці з Міжнародною фінансовою корпорацією вперше розробили «Політику щодо розвитку сталого фінансування» на період до 2025 року. Цей документ визначив бачення, інструментарій та стандарти інтеграції екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG) у фінансові послуги, що надають фінансово-кредитні установи суб'єктам господарювання [9].

Рис. 3. Вектори державної політики фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку

Джерело: авторська розробка

Крім того, у документі були представлені напрями реалізації такої політики, найважливішими з яких є:

- 1) імплементація екологічних, соціальних та управлінських факторів в систему корпоративного управління банків та інших фінансових установ;
- 2) інтеграція системи управління екологічними та соціальними ризиками у загальну систему управління ризиками фінансових установ;
- 3) розробка критеріїв оцінювання та відбору проєктів для фінансування з урахуванням їх ролі для сталого розвитку;
- 4) запровадження обов'язковості розкриття фінансовими установами інформації про сталий характер їх діяльності.

Розроблення Політики сталого фінансування у 2021 році відбулося в межах реалізації Договору про співпрацю між Національним банком України та Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC). Цей договір про співпрацю є частиною програм IFC «Зелене фінансування» та «Сприяння інвестиціям через інтегровані екологічні, соціальні та управлінські стандарти в Європі та Центральній Азії», що реалізуються в партнерстві з Федеральним міністерством фінансів Австрії та Державним секретаріатом Швейцарії з економічних питань SECO [25].

На заміну Програми сталого фінансування, прийнятої у 2021 році фінансові регулятори – НБУ, Міністерство фінансів України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, а також Фонд гарантування вкладів фізичних осіб влітку 2023 року розробили нову Стратегію розвитку фінансового сектору України, у якій означено концептуальні засади щодо політики сталого фінансування та норми, що підвищуватимуть прозорість інструментів фінансування ESG-проєктів. Серед важливих векторів в контексті сталого фінансування у цій Стратегії розвитку фінансового сектору України визначено: розвиток інструментів протидії greenwashing; запровадження соціальних облігацій та облігацій сталого розвитку;

запровадження розкриття інформації про ESG та ESG-рейтингування [13].

Активною в процесі фінансового регулювання капітальних інвестицій сталою розвинутою, зокрема, в частині «зелених інвестицій» є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка у 2021 році схвалила «Рекомендації щодо реалізації або фінансування проєктів екологічного спрямування шляхом емісії зелених облігацій» [10]. Цей нормативний документ базується на Стандарті Європейського Союзу по зелених облігаціях (EU GBS) [19] та на Принципах зелених облігацій Міжнародної асоціації ринків капіталу (GBP) [18]. Зазначені Рекомендації НКЦПФР щодо фінансування проєктів екологічного спрямування, які узгоджено із європейськими нормами та принципами сприятимуть:

- переорієнтуванню потоків фінансового капіталу на стійкі капітальні інвестиції для досягнення сталою та інклюзивного зростання в країні;
- мінімізації фінансових ризиків, що виникатимуть внаслідок зміни клімату та соціальних проблем, у тому числі які виникли у період воєнних дій;
- стимулюванню прозорості у фінансах та економіці зі зосередженням уваги на довгострокових прибутках [7].

Надзвичайно важливими у фінансовому регулюванні фінансування капітальних інвестицій сталою розвинутою з боку державних фінансових регуляторів є покращення системи оподаткування у сфері ринків інвестиційного капіталу, запровадження спеціальних інвестиційних рахунків, удосконалення діяльності у сфері спільного інвестування, запровадження соціальних облігацій та облігацій сталою розвинутою, розкриття інформації про ESG та інші напрями.

Розвиток фінансування капітальних інвестицій сталою розвинутою в Україні, зокрема в умовах війни і повоєнного часу, вимагатиме застосування системного, узгодженого та скоординованого підходу та запровадження у законодавство принципів сталою фінансування, які відповідають міжнародним, у тому числі європейським нормам. Одночасно, реалізація політики державного регулювання (стимулювання) фінансування капітальних інвестицій сталою розвинутою має відбуватися за умови тісної взаємодії міжнародних, державних та регіональних органів управління

Висновки. Фінансування капітальних інвестицій сталою розвинутою - це складна динамічна система, яка функціонує та розвивається під впливом глобальних, регіональних та місцевих факторів, враховує міжнародні та вітчизняні правила та стандарти регулювання сталих фінансів і включає сукупність інструментів, методів і механізмів фінансової, інвестиційної та соціальної сфер, спрямованих на формування макроекономічної стабільності, екологічного балансу та соціальної згуртованості суспільства задля досягнення Цілей сталою розвинутою в країні. Більше того, це особлива система фінансових відносин, яка має характерні внутрішні закономірності та зовнішні зв'язки для формування достатнього фінансового забезпечення для реалізації капітальних інвестицій сталою розвинутою.

Проаналізувавши глобальні, європейські та вітчизняні принципи, механізми та інструменти державної політики щодо сталих фінансів можемо зробити висновок, що фінансове регулювання капітальних інвестицій сталою розвинутою має бути обґрунтованим, справедливим і результатом економічних, екологічних та соціальних інтересів країни. Фінансове регулювання з боку державних фінансових інститутів має створити необхідне екосередовище для стимулювання у майбутньому фінансове забезпечення капітальних інвестицій сталою розвинутою.

Список літератури

1. Васильчук І. П., Соколов А. О. Інвестиції бізнесу у сталий розвиток: кращі практики вітчизняних компаній. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 1. С. 46–52. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.1 (дата звернення 12.12.2023).
2. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. Центр Разумкова. Аналітична доповідь, 2019 р. 316 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf (дата звернення 12.12.2023).
3. Інноватика на фінансових ринках : монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. С.В. Онишко. Ірпінь : УДФСУ, 2018. 466 с.
4. Клиновий Д.В. Сталі фінанси: теорія, методологія, практика: монографія; за ред. І.К. Бистрякова. К.: ДУ «Ін-т економіки природокористування та сталою розвинутою НАН України», 2022. 440 с.
5. Коваленко Ю. М., Коваленко І. І. Еволюційні тренди в системі інвестиційних і

пенсійних фондів в Україні. Економічний вісник. 2020. № 4. С. 43–52.

6. Кожухова Т. В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг: Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2017. 336 с.

7. Комісія схвалила рекомендації щодо розвитку зелених облігацій в Україні (2021). Офіційний сайт НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/komisiia-skhvalyla-rekomendatsii-shchodo-rozvytku-zelenykh-oblihotsii-v-ukraini/> (дата звернення 12.12.2023).

8. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=938d9df1-5e8d-48cc-a007-be5bc60123b8&tag=TSiliStalogoRozvitku> (дата звернення 12.12.2023).

9. Національний банк презентував Політику щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-politiku-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku> (дата звернення 12.12.2023).

10. Про схвалення Рекомендацій щодо реалізації або фінансування проєктів екологічного спрямування шляхом емісії зелених облігацій. Рішення НКЦПФР від 07.07.2021 № 493. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=12423398> (дата звернення 12.12.2023).

11. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення 12.12.2023).

12. Сорока Л., Рязанова Н. Міжнародний досвід розвитку ринку зелених облігацій. IFC. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/ifc-nssmc-gb-event-24-nov-2021-international-experience-final-ukr.pdf> (дата звернення 12.12.2023).

13. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686> (дата звернення 12.12.2023).

14. Сущенко О. Стратегія побудови ринку зелених фінансів в Україні. Center for Blended Value Studies. URL: <https://sae.gov.ua/sites/default/files/12.%20O.%20Suhchenko.pdf> (дата звернення 12.12.2023).

15. Фінансовий ринок: підруч.: у 2-х т. / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю.М. Коваленко. Ірпінь: УДФСУ, 2018. Т. 1. 442 с.

16. Berrigan, J. (2023) Directorate-General for Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union. URL: https://commission.europa.eu/persons/john-berrigan_en (дата звернення 12.12.2023).

17. Business & Sustainable Development Commission. Better Business Better World. URL: <https://www.unglobalcompact.org/library/5051> (дата звернення 12.12.2023).

18. Green Bond Principles. Voluntary Process Guidelines for Issuing Green Bonds (2022). URL: <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainable-finance/2022-updates/Green-Bond-Principles-June-2022-060623.pdf> (дата звернення 12.12.2023).

19. European green bond standard (2021). URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/european-green-bond-standard_en (дата звернення 12.12.2023).

20. Noh, H. J. (2018). Financial Strategy to Accelerate Green Growth. ADBI Working Paper, 866. Tokyo: Asian Development Bank Institute. URL: <https://www.adb.org/publications/financial-strategy-accelerate-green-growth> (дата звернення 12.12.2023).

21. Marhasova, V., Kovalenko, Yu., Bereslavskaya, O., Muravskiy, O., Fedyshyn, M., Kolesnik, O. (2020). Instruments of Monetary and Credit Policy in Terms of Economic Instability. International Journal of Management, 11 (5), 43–53. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.5.2020.005> (дата звернення 12.12.2023).

22. Panayotou, T. (1998). Instruments of Change: Motivating and Financing Sustainable Development. Earthscan Publications, London. URL: <http://surl.li/glezv> (дата звернення 12.12.2023).

23. Sachs, J.D., Schmidt-Traub, G., Mazzucato, M. et al. (2019). Six Transformations to achieve the Sustainable Development Goals. Nat Sustain, 2, 805–814. URL: <https://doi.org/10.1038/s41893-019-0352-9> (дата звернення 12.12.2023).

24. Setting ESG Standards & Advancing Sustainable Finance. International Financial Corporation. URL: <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/sustainability> (дата звернення 12.12.2023).

25. The Global Commission on the Economy and Climate (2018). Unlocking the inclusive growth story of the 21st century: accelerating climate action in urgent times. URL: <http://>

newclimateeconomy.report/2016/wp-content/uploads/sites/6/2019/04/NCE_2018Report_Full_FINAL.pdf (дата звернення 12.12.2023).

26. The Global Financial Stability Report (2023). International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/04/11/global-financial-stability-report-april-2023#Overview> (дата звернення 12.12.2023).

27. Vasylchuk, I., Izmaylova, N., & Shablii, Ya. (2023). Sustainable Finance: Features and Perspectives. *Economics and technical engineering*, 1, 8–23

References

1. Vasylchuk, I. P., Sokolov, A. O. (2021). Business investments in sustainable development: best practices of domestic companies. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 1, 46–52. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.1 (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
2. "Green" investments in sustainable development: world experience and Ukrainian context. Razumkov Center. Analytical report, 2019. Retrieved from https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
3. Onyshko, S. (Ed.). (2018). *Innovatyka na finansovykh rynkakh*. Irpin: UDFSU. [In Ukrainian].
4. Klinovyi, D. V. (2022). Sustainable Finance: Theory, methodology, practice: Bystriakov I. K. (Ed). K.: Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of the National Academy of Sciences of Ukraine [In Ukrainian].
5. Kovalenko, Yu., Kovalenko, I. (2020). Evolutionary trends in the system of investment and pension funds in Ukraine. *Ekonomichnyi visnyk*, 4, 43-52 [In Ukrainian].
6. Kozhukhova, T. V. (2017). Formation and transformation of the global system of financing for sustainable development: Kryvyi Rih: Publisher FOP Chernyavsky D. O., 336 p. [In Ukrainian].
7. The Commission approved recommendations for the development of the green bond market in Ukraine (2021). National Securities and Stock Market Commission. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/komisiia-skhvalyla-rekomendatsii-shchodo-rozvytku-zelenykh-oblihatsii-v-ukraini/> (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
8. National Report "Sustainable Development Goals: Ukraine". Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&i> (accessed December 12, 2023). [in Ukrainian].
9. The NBU presented the Policy on the Development of Sustainable Finance for the period up to 2025. National Bank of Ukraine. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-politiku-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku> (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
10. On Approval of Recommendations for the Implementation or Financing of Environmental Projects by Issuing Green Bonds. Retrieved from <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=12423398> (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
11. On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
12. Soroka, L., Ryazanova, N. International experience in the development of the green bond market. IFC. Retrieved from https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/ifc-nssmc-gb-event-24-nov-2021-_international-experience-_final_-ukr.pdf (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
13. Strategy for the Development of the Financial Sector of Ukraine until 2025. National Bank of Ukraine. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686> (accessed December 12, 2023). [in Ukrainian].
14. Sushchenko, O. Strategy for building a green finance market in Ukraine. Center for Blended Value Studies. Retrieved from <https://sae.gov.ua/sites/default/files/12.%20O.%20Suhchenko.pdf> (accessed December 12, 2023). [In Ukrainian].
15. Kovalenko, Yu. M. (Ed.) (2018). *Financial market*. Irpin: UDFSU, Vol. 1, 442 p. [In Ukrainian].
16. Berrigan, J. (2023). Directorate-General for Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union. Retrieved from https://commission.europa.eu/persons/john-berrigan_en (accessed December 12, 2023).

17. Business & Sustainable Development Commission. Better Business Better World. Retrieved from <https://www.unglobalcompact.org/library/5051> (accessed December 12, 2023).
18. Green Bond Principles. Voluntary Process Guidelines for Issuing Green Bonds (2022). Retrieved from <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainable-finance/2022-updates/Green-Bond-Principles-June-2022-060623.pdf> (accessed December 12, 2023).
19. European green bond standard (2021). Retrieved from https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/european-green-bond-standard_en (accessed December 12, 2023).
20. Noh, H. J. (2018). Financial Strategy to Accelerate Green Growth. ADBI Working Paper, 866. Tokyo: Asian Development Bank Institute. Retrieved from <https://www.adb.org/publications/financial-strategy-accelerate-green-growth> (accessed December 12, 2023).
21. Marhasova, V., Kovalenko, Yu., Bereslavskaya, O., Muravskyi, O., Fedyshyn, M., Kolesnik, O. (2020). Instruments of Monetary and Credit Policy in Terms of Economic Instability. *International Journal of Management*, 11 (5), 43–53. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.5.2020.005> (accessed December 12, 2023).
22. Panayotou, T. (1998). *Instruments of Change: Motivating and Financing Sustainable Development*. Earthscan Publications, London. Retrieved from <http://surl.li/glezv> (accessed December 12, 2023).
23. Sachs, J.D., Schmidt-Traub, G., Mazzucato, M. et al. (2019) Six Transformations to achieve the Sustainable Development Goals. *Nat Sustain*, 2, 805–814. Retrieved from <https://doi.org/10.1038/s41893-019-0352-9> (accessed December 12, 2023).
24. Setting ESG Standards & Advancing Sustainable Finance. International Financial Corporation. Retrieved from <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/sustainability> (accessed December 12, 2023).
25. The Global Commission on the Economy and Climate (2018). *Unlocking the inclusive growth story of the 21st century: accelerating climate action in urgent times*. Retrieved from http://newclimateeconomyreport/2016/wp-content/uploads/sites/6/2019/04/NCE_2018Report_Full_FINAL.pdf (accessed December 12, 2023).
26. The Global Financial Stability Report (2023). International Monetary Fund. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/04/11/global-financial-stability-report-april-2023#Overview> (accessed December 12, 2023).
27. Vasylychuk, I., Izmaylova, N., & Shablii, Ya. (2023). Sustainable Finance: Features and Perspectives. *Economics and technical engineering*, 1, 8–23.

Стаття надійшла до редакції 06.12.2023

Прийнята до публікації 10.12.2023